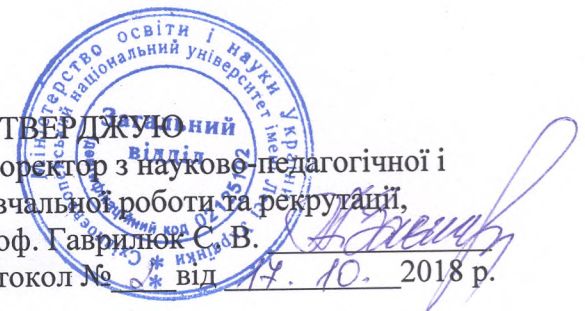

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра філософії та релігієзнавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С.В.
Протокол № 17 від 17.10. 2018 р.

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисциплін

ФІЛОСОФІЯ НОМАДИЗМУ

підготовки магістра
спеціальності 033 Філософія,
освітньої програми «Філософія, суспільна аналітика»

Луцьк - 2018

Програма навчальної дисципліни «Філософія номадизму» підготовки магістра, галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 033 Філософія, за освітньою програмою «Філософія, суспільна аналітика».

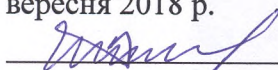
Розробники: Кондратик О.В., доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та релігієзнавства; Скрайновська А.М., кандидат філософських наук, доцент.

Рецензент: Возняк С. С., доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології та хореографічного мистецтва,

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства

протокол № 3 від 26 вересня 2018 р.

Завідувач кафедри:

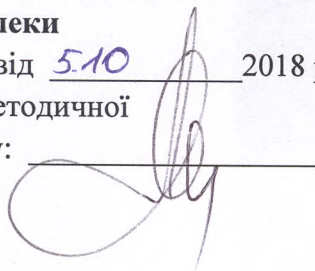

Борейко Ю. Г.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 3 від 5.10 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету:

Шваб А. Г.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань – 03 «Гуманітарні науки»	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 150 / 5	Спеціальність – 033 Філософія	Рік навчання - 5 Семестр - 10 Лекції – 16 год.
	Освітня програма – «Філософія. Суспільна аналітика»	Семінарські – 18 год. Самостійна робота – 76 год. Консультації - 8 год.
ІНДЗ: немає	Освітній ступінь – магістр	Форми контролю: 10- семестр - екзамен

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номадизм і осілість - діалектика мінливості і сталості в соціальному бутті. Соціальне буття і його виміри. Соціум як самостійна система. Р.Парсонс про структуру соціуму через призму чотирьох незалежних змінних: цінностей, норм, колективів та роль індивідів. Характеристика суспільства як системи зв'язків та взаємодій. Виживання системи: інтеграція між реальними способами дій людини і нормами їх поведінки, які складаються в культурі. Е.Дюркгейм про аномію як поняття, що означає морально-психологічний стан індивідуальної та суспільної свідомості, яка характеризується розпадом ціннісних орієнтацій, відчуженням людини від суспільства, апатії розчаруванні. Р.Мертон про стратегії адаптації людини в суспільстві: конформізм, інновація, ритуалізм, ретритизм, бунт: відхилення, які виникають тоді, коли обрана ціль не досягається соціально визнаним способом або ж не може бути прийнята соціально-культурною традицією. Причини виникнення нових форм номадизму.

Проблема простору і часу. Питання про простір і час. Зевс і Кронос: екстенсивна та інтенсивна сутність буття. Онтологічний статус простору - часу. Субстанційна та реляційна концепції простору - часу. Соціально-антропологічний простір-час. Генеза соціального простору у спілкуванні. Територія як простір. Віртуальний простір. Історія як соціальний простір. Ритми історії. Кайроси і «сосьовий час».

Номадизм - вихід за межі і пошук. Дім – Острів – Океан: етапи розвитку. Дім і дорога. Номадизм як зорієнтованість на пошук. Таємниця як імпульс до пошуку. Інновації як номадизм в духовній сфері.

Номадизм як вимір людського буття. Переселення народів: добровільне, заплановане, примусове. Причини переселення. Номадизація і де-номадизація. Буття людини між номадизмом і осілим способом життя. Номад і маргінал. Причини міграції. Активність людського буття. Рух проти кордонів і проти расизму. Колоніалізм і «неоколоніалізм». Свобода пересування як одне з невід'ємних прав людини. Інститут надання притулку і його сьогоденний стан. Імміграційна політика Євросоюзу: обмежувальна і каральна. Антиімміграційне законодавство: Дублінська конвенція (1990), регламент Дублін II (2003), угоди про реадмісію. Концепція «Фортеці Європи». Політика «глобального апартеїду». Іллегалізація міграції. Тюрми і депортаційні центри для іммігрантів. Депортації. Витіснення парадигми «прав людини» парадигмою «безпеки».

Зростання ультраправих тенденцій в світовій політиці. Антимігрантські гасла правих партій. Мігрантофобія як відображення державного расизму. Проблема «культурного расизму». Міжнародна мережа «Без кордонів». Створення та принципи організації. Гасла «Нелегальних людей не буває». «Свобода пересування», «Документи для всіх», «Скасуйте расистські закони». Антипограничні табори: історія, теорія, практика. День дій з проблем міграції. Протести проти інституту депортацій в'язниць і депортацій. Public Theatre Savannah: мобільна інформаційна кампанія. Гасла «За мир без расизму». «За свободу пересування і планетарне громадянство». «Немає кордонів - ні націям! Припиніть депортації!». Номадизм і пряма політична дія в громадському просторі, обмін досвідом, медіа-активізм, художній проект в формі соціального вуличного театру-акції. Мобільний простір для партизанської комунікації. Проти расизму. Політичний антифашизм в Європі. Радикальне крило антифашистів. Методи боротьби: акції прямої дії та інформаційно-аналітична робота. SHARP і RASH скінхеди. Самоорганізація і боротьба мігрантів. Рух «San Papiers» у Франції і Бельгії. Групи допомоги мігрантам. *Новоєвропейські форми номадизму*. Подорожі і прогулянки. Туризм – новоєвропейські масові «подорожі». Філософія туризму. Турбота про себе як форма прояву осілості. Іжа як мандрівка.

Техніка і перспективи номадизму. Філософія техніки. Обґрунтування значення техніки в сучасну епоху. Вплив техніки на людину і суспільство. Поняття технократизму. Техніка: мінливе в стійкому. Транспорт як техніка і техніка як транспорт.

Номадизм як духовна комунікація з іншим і самим собою. Духовний номадизм. Роль книги. Комунікація - мандрівка по душах. Осмислення Dasein як комунікації. Діалог. Вертикальні і горизонтальні діалоги. Щоденник: мандрівка всередину себе. Роль щоденника в номадичній долі людини.

Номадизм на території України. Номадизм на території України: кіммерійці, скіфи, сармати. Залізна доба - велике переселення народів - зі Сходу на територію України. Рух кочівників. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Велике переселення народів - тобто масове переселення племен по всій території Європи. Сучасний номадизм в Україні.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Завданням вивчення дисципліни «Філософія номадизму» є: розкрити студентам сутність і динаміку такого малодослідженого виміру людського буття, як номадизм, дати всебічний соціально-філософський аналіз номадизму, пов'язуючи його з динамікою соціального простору і часу, сучасними процесами, які супроводжують життя країн та народів та розглядаючи з позиції вдосконалення міжособистісної комунікації і духовного світу людини. Студенти навчатимуться оперувати поняттями, обґрунтовувати нові думки, розкривати зв'язки між явищами, виявляти і аналізувати суперечності, бачити життя в постійній зміні і розвитку; розуміти сутність суспільства; основні ознаки соціуму, оцінку та характеристики соціуму як системи взаємодій і зв'язків; характеристики номадизму, особливості його становлення; причини виникнення; новоєвропейські форми номадизму; на основі ґрунтовного знання будуть уміти зіставляти протилежні філософські погляди і концепції, сформулюють самостійний стиль мислення, засвоять особливості філософського розуміння дійсності, зможуть застосовувати знання, аналізуючи сучасні проблеми та історичні тенденції.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Номадизм і осілість - діалектика мінливості і сталості в соціальному бутті							
Тема 1. Соціальне буття і його виміри	24	2	2			20	
Тема 2. Проблема простору і часу	18	2	2			14	
Тема 3. Номадизм - вихід за межі і пошук	20	2	2		2	14	
Тема 4. Номадизм як вимір людського буття	18	2	4			12	
Тема 5. Новоевропейські форми номадизму	20	2	2		2	14	
Тема 6. Техніка і перспективи номадизму	14	2	2			10	
Тема 7. Номадизм як духовна комунікація з іншим і самим собою	16	2	2		2	10	
Тема 8. Номадизм на території України	20	2	2		2	14	
Разом за змістовим модулем 1.							
Усього годин:	150	16	18		8	108	

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Сучасні форми номадизму	20
2	Ритми історії. Кайроси і «осьовий час»	14
3-4	Колоніалізм і «неоколоніалізм». Свобода пересування як одне з невід'ємних прав людини . Інститут надання притулку і його сьогодишній стан. Імміграційна політика Євросоюзу : обмежувальна і каральна . Антиімміграційне законодавство	26
5-6	Туризм – новоевропейські масові «подорожі». Філософія туризму. Турбота про себе як форма прояву осілості Техніка і перспективи номадизму.	24
7	Духовний номадизм. «Книги - кораблі думки». Комунікація - мандрівка по душах. Осмислення Dasein як комунікації. Діалог	10
8	Велике переселення народів - масове переселення племен територією Європи. Сучасний номадизм в Україні	14
	Разом:	108

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковий контроль знань - залік, складається з 1-го змістового модуля і не передбачає виконання індивідуального завдання.

Оцінювання за формами контролю:

Поточний контроль(мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)	Всього
Модуль 1								Модуль 2	
Змістовий модуль 1								МКР	
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	60	100
5	5	5	7	4	4	5	5		

Виконання модульних робіт відбувається в письмовій формі і передбачає, що студент:

- аналізує теоретичні питання і дає вичерпні відповіді на них;
- логічно і послідовно викладає матеріал;
- обґрунтовує філософські напрями і концепції та пов'язує їх із сьогоденням.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	
1 – 59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Августин Аврелий. О граде Божием / Аврелий Августин.- В кн.: Творения, т.3,4. М., 1998.
- Баран В. Д., Баран Я.В. Историчні витоки українського народу / В.Д. Баран.- Київ, 2005
- Бахтин М.М. Формы времени и хронотопа в романе / М.М.Бахтин. Очерки по исторической поэтике. // Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. М., 1975, с.234–407.
- Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального / Ж.Бодрийяр. Перевод с французского Н.В.Сулова. Издательство Уральского университета, Екатеринбург, 2000, - 96 с.
- Бунятян К.П. Давнє населення України / К.П.Бунятян .- К., 1999.
- Бурдые П. Социальное пространство и символическая власть/ П.Бурдые // Thesis, 1993, Весна, т.1. Вып.2.
- Вернадский В.И. Проблема времени в современной науке / В.И Вернадский // Изв. АН СССР, сер.VII, 1932, №4, с. 514.
- Вернадский В.И. Размышления натуралиста / В.И Вернадский. Пространство и время в неживой и живой природе. М., 1975.
- Винокур І.С., Теліга Д.Я. Археологія України / І.С.Винокур .– К., 1994.
- Делез. Шум бытия / Пер с франц. Д.Скопина.- М.: Фонд научных исследований «Прагматика культуры», издательство «Логос-Альтера»/ «Ессе homo», 2004.- 184.
- Пигров К.С. Авантюрное измерение жизненного мира: игра и непоправимость / К.С Пигров // Вестник СПбГУ, Сер. 6, 1992, вып.2, №13, с.34-38.
- Пигров К.С. Структура окружающей среды и социальное опосредствование / К.С.Пигров //НТР и решение экологической проблемы (Материалы совещания) ИИЕТ АН СССР. М., 1978
- Секацкий А.К. Прикладная метафизика: эссе / А.К.Секацкий.- СПб, Амфора, 2005.
- Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории / О.Шпенглер.
- Гештальт и действительность. Перевод с немецкого, вступительная статья и примечания К.А.Свасьяна.- М, Мысль, 1993. Т. 1, 2.
- Всемирно-исторические перспективы. Перевод с немецкого и примечания И.И. Маханькова. М., Мысль, 1998.
- Аарелайд А. Категория времени в современной науке и проблема человеческого времени / А.Аарелайд // Изв. АН СССР, Общественные науки, 1978, т. 27, №3, с. 268–280.
- Аксенов Г.П. О причине времени / Г.П.Аксенов // Вопросы философии, 1996, №1, с.42–50.
- Андреев М.Л. Проблема времени в «Божественной комедии» Данте / М.Л.Андреев Автореферат к. филол. Н. М., 1977.
- Анисов А.М. Время и компьютер/ А.М.Анисов . Негеометрический образ времени. М., 1991.
- Бердяев Н.А. Смысл истории / Н.А Бердяев.- Париж, 1969.
- Бродель Ф. История и общественные науки. Историческая длительность / А.В.Бродель // Философия и методология науки. М., 1977.
- Время и бытие человека. Отв. ред. М.А. Розов, Е.Л. Черткова, М., 1991.
- Гайденко П.П. Трансформация кантовской теории времени в наукоучении Фихте / П.П.Гайденко. Время как продуктивная способность воображения //Вопросы философии, 2004, № 1, с. 137–146.
- Гайденко П.П. Проблема времени у Канта: время как априорная форма чувственности / П.П.Гайденко // Вопросы философии, 2003, №9, с. 134-150.
- Гайденко П.П. Проблема времени в онтологии Хайдеггера / П.П.Гайденко // Вопросы философии, 1965, №12.
- Гидион З. Пространство, время, архитектура / З.Гидион.- М., 1984.
- Гегель Г. Философия истории / Г.Гегель.- Соч., т. VIII.
- Гуревич А.Я. Представления о времени в средневековой Европе / А.Я.Гуревич // История и психология. М., 1971.

- Грушевський М.С. Історія України-Руси: у 10 т. / М.С.Грушевський.- К., 1991.
- Делез Ж., Гватари Ф. Капіталізм і шизофренія: Анти-Едип / Ж.Делез, Ф.Гватари.- М., ІНИОН, 1990.
- Іконнікова Н.І. Время бытия человека: генезис и структура / Н.І.Іконнікова.- М., 1999.
- Кант І. Релігія в пределах только разума / І.Кант . - Трактаты и письма. М., 1980.
- Кант І. Критика чистого разума / І.Кант . (Трансцендентальное учение о началах. Ч.1 Трансцендентальная эстетика).- Соч. в 6-ти т. Т. 3, М., 1964.
- Козырев Н.А. Причинная механика и возможность экспериментального исследования времени. // История и методология естественных наук. 1963, т.2, с. 98–113.
- Кузьмин М.В. Экстатическое время. / М.В.Кузьмин // Вопросы философии, 1996, №2, с. 67–79.
- Лосев А.Ф. Историческое время в культуре классической Греции / А.Ф.Лосев // История философии и вопросы культуры. М., 1975, с. 7-62.
- Мелетинский Е.М. Время мифическое / Е.М. Мелетинский // Мифы народов мира. Т.1, М., 1980, с. 252.
- Можейко М.А. Номадология / М.А.Можейко // Новейший философский словарь. Минск, 2001, с.699-700.
- Молчанов В.И. Хайдеггер и Кант: проблема сознания и проблема человека / В.И.Молчанов // Антропологический поворот в философии XX в. Вильнюс, 1987.
- Молчанов Ю.Б. Четыре концепции времени в философии и физике / Ю.Б.Молчанов.- М., 1977.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНА

1. Соціум як самостійна система.
2. Р. Парсонс про структуру соціуму
3. Характеристика суспільства як системи зв'язків та взаємодій
4. Р. Мертон про стратегії адаптації людини в суспільстві.
5. Причини виникнення нових форм номадизму.
6. Онтологічний статус простору-часу.
7. Субстанційна і реляційна концепції простору-часу.
8. Структура соціального простору.
9. Номадизм і осілість – діалектика мінливості і сталості в соціальному бутті
10. Феномен дому і дороги.
11. Номад і трансгресія.
12. Авантюра як номадичне буття.
13. Філософія подорожі.
14. Туризм як культурне паломництво.
15. Прогрес – утопія «оборотності часу».
16. Ідея поклику як альтернатива класичному поняттю причинності.
17. Туризм і міфологія місця.
18. Подорожі і прогулянки. Туризм – новоевропейські масові подорожі.
19. Духовний номадизм.
20. Нормативні виміри буття номада.
21. Міграція як передумова великих змін.
22. Переселення народів: добровільне, заплановане, примусове.
23. Номадизація і де-номадизація.
24. Буття людини між номадизмом і осілим способом життя.
25. Рух проти кордонів і проти расизму.
26. Колоніалізм і «неоколоніалізм».
27. Свобода пересування як одне з невід'ємних прав людини.
28. Інститут надання притулку і його сьогоденний стан.

29. Імміграційна політика Євросоюзу : обмежувальна і каральна .
30. Антиімміграційне законодавство.
31. Політика «глобального апартеїду».
32. Іллегалізація міграції.
33. Тюрми і депортаційні центри для іммігрантів. Депортації.
34. Витіснення парадигми «прав людини» парадигмою «безпеки».
35. Зростання ультраправих тенденцій в світовій політиці .
36. Мігрантофобія як відображення державного расизму .
37. Проблема «культурного расизму».
38. Міжнародна мережа « Без кордонів»
39. Антипограничні табори: історія, теорія, практика.
40. Номадизм і пряма політична дія в громадському просторі, обмін досвідом, медіа-активізм, художній проект в формі соціального вуличного театру-акції. Мобільний простір.
41. Самоорганізація і боротьба мігрантів. Рух "San Papiers" у Франції і Бельгії. Групи допомоги мігрантам.
42. Комунікація, осмислення комунікації.
43. Діалог. Вертикальні і горизонтальні діалоги.
44. Щоденник: мандрівка всередину себе. Роль щоденника в номадичній долі людини.
45. Філософія техніки.
46. Номадизм на території України: кіммерійці, скіфи, сармати.
47. Грецька колонізація Північного Причорномор'я.
48. Велике переселення народів - масове переселення племен по всій території Європи.
50. Номадизм в Україні в сучасну епоху.